

Вулицею міста впевненою ходото крокує елегантно одягнений літній чоловік. Очі допитливі, обличчя привітне, уста усміхнені... Це корінний рівнянин п.Ігор Жилінський: великий патріот міста, один з будівничих його культури і мистецтва. Він, на жаль, не має звання "заслужений", але впродовж десятиліть заслужив глибоку повагу до себе своїх земляків — шанувальників його таланту.

113 Образів в одній людині

— Ви залишили про себе добру згадку театралів. Будучи актором Рівенського облмуздрамтеатру, які ролі ви зіграли і яка з них для вас найдорожча чи вдала?

— Мене запросили на роботу до Рівенського музично-драматичного театру на ролі ліричних героїв у 1953 році. Першою творчою вдачею була роль Єзуса у виставі "Тарас Бульба" Б.Тягни за М.Гоголем. Колиш в театрі актори розподілялися за відповідними амплуа і я поступово був призначений на ролі героїв неврастеничного плану. Це не означало, що ролі тільки такого характеру я мусив грати. Були роботи суто героїчні і характерні, які я дуже полюбив, бо в них є широчина багатого палітри для створення образів. Найулюбленішими ролями були: Степан в "Марусі Богуславці" М.Старицького; Енгельгардт — "На світанку" Т.Рубашова; капітан Скорцов — "Шельменко-денчик" Г.Квітки-Основ'яненка; Звонарьов — "Порт-Артур" О.Степанова; король Франції "Король Лір" і Паріс в "Ромео і Джульєтта" В.Шекспіра; генерал Гейдрік — "Коли мертві оживають" Д.Парагу; Микола Приходько — "Це було в Ровно" В.Грипача. Важко визначити найулюбленішу роль, тому, що кожний образ — це частка життя, це своєрідне відчуття характеру, поведінки, манер і психологічного навантаження. Ролей було вдалося, бо за 17 років роботи в театрі їх було зіграно аж сто тринадцять. Але трапилося непередбачене. У 1970 році за сімейними обставинами змушений був залишити театр і почав працювати методистом по драмі в обласному Будинку художньої самодіяльності облпрофради. На цій посаді я ближче познайомився з аматорським народним мистецтвом, яке дихнуло на мене новими барвами прекрасних творінь. І я вдячний долі, що, не зважаючи на різні побутові перешкоди, не розірвалася в мене ця містечка ниточка.

— Розкажіть, будь ласка, коли ви відчували потяг до мистецтва?

— Я народився у Рівному ще до війни. Навчався у польській школі, потім — у радянській. Після закінчення війни, навчаючись у середній школі, виступав на сцені. Іноді вдома розучував разом з друзями сценки з байок Л.Глібова та І.Крилова. Частенько грався в "театр". Тоді ж став учасником аматорського театального колективу клубу залізничників ім. 1 Травня нашого міста. До 1949 року тут зіграв 18 ролей, та ще й як художник, бо вже трохи навчився у батька, декорувати вистави. А потім мене мобілізували до лав Радянської Армії. Сподатку проходив службу в інженерно-будівельному полку, а через рік мене направили в Московську комендатуру. Тут і почалося моє близьке знайомство з професійним театральним мистецтвом. Під час

Ігор Жилінський

служби у Москві брав участь в художній самодіяльності і постійно відвідував театри. У той час я був пристрасним прихильником творчості Малоого театру. Як вільний слухач, відвідував театральну студію ім. М.Шелкіна і був знайомий з багатьма акторами, які остаточно вплинули на мій вибір.

— А як батьки до цього поставилися?

— Батьки були проти мого вибору професії. Татко мріяв дати мені фах художника, бо і до малювання були у мене здібності. Іноді малював пейзажі олійними фарбами, депо копіював, допомагав батькові малювати ікони. У 1954 році після демобілізації взяв участь у виставі творів народної творчості в Рівному, на якій експонувалося сім моїх картин і одна з них — "Поліський жнив" була відібрана на виставку до Києва з нагоди святкування 300-річчя воз'єднання України з Росією. Театральний хист з'явився у мене підсвідомо. У нашій родині акторів не було. Батько був професійним художником-іконописцем, мати — домогосподаркою. Щоправда, мій молодший брат також став театральним митцем. Він працював режисером у нашому театрі, а згодом — головним режисером драматичного відділу Київського центрального телебачення.

— Пане Ігоре, не всі знають, що ви пишете історію нашого театру...

— Так, пишу і опрацюю її вже понад два роки. Наш театр я почав відвідувати ще у 1939 році. Пам'ятаю всіх акторів, режисерів, вистави. У написанні книги мені допомагають рівняни, які були причетні до театру. Я почав з джерел театральної справи на Рівенщині і виїхав з друку стаття у часописі "Волинські дзвони" під назвою "І золоті нитки не згубить", в якій відтворює про аматорський театральний ко-

лективи, починаючи з кінця XVIII і першої чверті XX ст. у Корці, Дубні. Я задавався про тих театральних діячів, хто приїздив до Рівного, часи, коли був споруджений театр ім. Зафрана, трупу З.Кельчеської. Усі ці відомості були зібрані з архівних матеріалів та старожилками Рівенської області.

Далі у книзі йдеться про організацію професійного театру. Досі ніде не висвітлене театральне мистецтво України під час фашистської окупації. Це ж неправда! Я цей театр відвідував: пам'ятаю вистави, знав акторів, особливо таких, як М.Калинович, О.Портянко, З.Кельчеська, В.Вікторський, А.Демо-Довгопільський з дружиною, якого німці розстріляли на Видумці. З цього приводу у мене зберігається фактичний матеріал свідків: бутафора О.Казимирова, який помер в січні 2002 року, секретарки і касирки цього театру, яка ще живе в Рівному — Г.Наживенко та інших.

Подано розділ з історії театру з 1944 року до спорудження існуючого театру, далі про пожежу в театрі 1978 року і нове відродження — 1983 року під час свята 700-річчя Рівного.

Історія нашого театру цікава і є що згадати. В театрі працювали актори, які користувалися великою шаную глядацького аудиторії. Серед них: К.Чубар, З.Преварська, Є.Ободовська, Г.Кіянський, В.Петрухін, Н.Камінська та інші. Перебуваючи 3-4 місяці кожного року у гастролях по дорожках, театр завжди користувався успіхом і ніколи не "горів", як то кажуть. Творчий колектив об'їздив усі Білорусь, Урал, Красноярськ, Тюмень, Центральну Росію...

— Думаю, що читачі з радістю зустрінуть вашу книгу про минуле театру. Але ж і про нинішній театр є що сказати...

— Не заперечую. Разом з тим в наш час театр, крім Луцька та Львова, та й то з одно-двома виставами, нікуди більше не вояжує. А раніше в гастрольній афіші значилося по 15-22 спектаклі, в яких переважала українська класика. І режисери сліди загадали: Є.Гричука, Є.Чернілевського, Є.Черешнева, Б.Дур'є, В.Грипача, котрі були, в першу чергу, режисерами-недагогми. Було в кого вчитися! Останнім був О.Мосійчук, який з актора виріс до головного режисера, подаючи великі надії, і змушений був залишити рівенський театр, виїхав до Чернівців. Його етапні вистави: "Тіль", "Сльози Божої Матері", "Тев'є", "Допоможи їм, Всевишній" — я вважаю, заслуговували презентації на столичній сцені. Сьогодні театр без головного режисера, художнього керівника, чергових режисерів — і все через брак коштів на утримання. Пішла "мода" запрошувати постановників за одноразовими угодами, а це породжує

Ігор Жилінський у ролі Василя у п'єсі М.Кропивницького "Ніч під Івана Купала"

еклектичність. Відсутній постійний творчий нагляд за процесом творення. Нові постановники не знають творчих можливостей акторських індивідуальностей, тому породжується фальшь, неіскровість, примітивізм і недовіра. Це якраз той випадок, який трапився останнім часом з виставою "Русалчина ніч, або утоплена".

А взагалі, цікаві творчі особистості в театрі працюють: А.Гаврюшенко, В.Петрів, В.Бортник, Л.Ізарова та багато здібної молоді. Однак немає кому їх об'єднати в творчий ансамбль, а тому й відсутній почерк театру і його напрямки. Все випираєсть у фінанси. У наш час театри державної дотації не отримують і моральної підтримки — зась! На прем'єрних виставах я ніколи не зустрічаю наших обласних і міських чиновників. Треба віддати належне його директору В.Петріву, який все-таки тримає театр на плаву, однак без необхідної допомоги з боку владних структур йому нелегко.

— Як ви розцінюєте нинішні напруги та репертуар українського театального мистецтва України?

— Стосовно репертуарної політики: загалом в Україні спостерігається надзвичайна скрута. Нових сучасних п'єс майже ніхто не пише. Зарубіжна драматургія не під силу, особливо обласним театрам через брак грошей на костюми та декорації, а спонсори скупі. З усього напрошується висновок, що театри змушені звертатися до епістолярії або інсценізації літературних творів, які іноді не відповідають теорії драматичного мистецтва. В наш час з'явилася пошесть на будь-які комедії типу "Моя парижанка", "Опера Мафіозо" і т.д. або типу "Інтердженка". В Україні відсутні імена режисерів таких як Г.Юра, М.Крушельницький, З.Ковальчук, М.Синельников, В.Оглоблін, М.Терещенко та ін. Телебачення зовсім усунулося від театру і "тішити" нас низькопробними бойовиками.

— Ви багато років працюєте на кафедрі режистури інституту мистецтв РДГУ. Які проблеми з підготовкою кадрів у навчальному закладі? Які нинішні студенти і яка їхня доля після закінчення інституту?

— У 1972 році я був запрошений

на посаду викладача театральних теоретичних дисциплін у Рівенський державний інститут культури, а зараз це інститут мистецтв РДГУ. І ось вже тридцять років працюю на кафедрі театральної режистури, передаючи фаховий досвід молодим продовжувачам культурної спадщини. Люблю і шаную молодих талановитих ентузіастів, винахідників, кропітких шукачів прекрасного і всіляко намагаюся їм допомогти. Однак в наш час вчиться студентом стало скрутно. Раніше 93-95% наших випускників влаштовувалися на роботу за призначенням Міністерства культури, а тепер більшість випускників їдуть на заробітки за кордон. Друга проблема в тому, що скорочуються бази практики — розпадаються театральні колективи, аматорські народні театри. А тих, що ще жевріють, обмаль. Третя проблема — скорочення наборів. Набираються 15-16 студентів на I курс замість 25-28, як було раніше. Та ще й з тих 15-ти дехто потім переводиться на заочне навчання, бо матеріально легше приїхати в інститут два рази на рік, а інші залишають інститут через непомірну платню за навчання. Приклад: сьогодні на VI-му курсі з 16-ти студентів залишилося всього двоє! Четверта проблема в тому, що викладачі не мають можливості стажуватися в інших навчальних закладах країни через брак коштів та ін.

На кафедрі працюють досвідчені викладачі з великим фаховим і педагогічним стажем роботи, однак вони не в змозі зрушити цей процес з місця, поки владні структури не повернуться обличчям до культури, до духовності — джерел усіх починань в сфері людського буття. Театральне мистецтво — надзвичайно гнучка справа: бувають підйоми і спади. Такий спад переживає зараз театральне та й інші види мистецтв в Україні і в нашій краї зокрема. Потрібно пройти дуже етапне і терпляче цей складний етап становлення. Слід постійно створювати і підтримувати нові осередки художніх промислів та ремесел, нові аматорські колективи, вивчати історію рідного краю, фольклор, етнографію та обряди в ім'я майбутніх поколінь.

Розмовляв Петро Свєрдєв.